

12 Φεβρουαρίου 2015

Εντολή Θεού η προστασία του περιβάλλοντος!

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ένα από τα πιο αξιοπρόσεκτα σημεία είναι η τοποθέτηση του ανθρώπου στον Παράδεισο, για να τον καλλιεργεί και να τον επιμελείται: «Καί έλαβε Κύριος ό Θεός τόν άνθρωπον, δν έπλασε, καί έθετο αυτόν έν τφ παραδείσφ της τρυφής, εργάζεσθαι αυτόν καί φυλάσσειν» (Γεν. 2,15).

Η θέση του ανθρώπου, από τα πρώτα κεφάλαια της Παλαιάς Διαθήκης, αποκτά μία ιδιαιτερότητα σε σχέση με τη φύση και αποκτά μία διάσταση που σε πολλούς δεν γίνεται άμεσα αντιληπτή. Για να γίνει σαφής η θέση του πρωτόπλαστου στον Παράδεισο, πρέπει να τον κατανοήσουμε ως ένα χώρο τρυφής, χωρίς όμως να συνεπάγεται αυτό πως ο Αδάμ θα ασχολείται μόνον με την ευδαιμονία του.

Η εντολή «εργάζεσθαι αυτόν καί φυλάσσειν» μάς οδηγεί στη σκέψη ότι η φροντίδα και η συντήρηση, η όλη προσπάθεια ώστε να παραμείνει ο κήπος της Εδέμ παράδεισος τρυφής, εξαρτάται από τους πρωτόπλαστους και, κατ' επέκταση, εξελικτικά από όλους τους ανθρώπους. Προφανώς, όλοι έχουν τις δυνατότητες να αντεπεξέλθουν στην εργασία αυτή και όλοι είναι ελεύθεροι να αποφασίσουν για το αν θα το πράξουν. Η παρουσία του Θεού και η ευλογία Του, είναι οπωσδήποτε το δώρο που θα τους ενισχύσει. Οι δυνατότητές τους είναι δεδομένες από τον Δημιουργό τους, συνθήκη που καθιστά την ευθύνη του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον τεράστια.

Όπως χαρακτηριστικά μας εξηγεί ο Αν. Κεσελόπουλος αναλύοντας το έργο του Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, το «εργάζεσθαι» και «φυλάσσειν» είναι «έννοιες αλληλένδετες που αναφέρονται στα δικαιώματα αλλά και στις υποχρεώσεις του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον που ζει. Η σωστή σχέση και εκμετάλλευση της κτίσεως, δηλαδή το «εργάζεσθαι», υπονοεί απαραίτητα και το καθήκον της περαιτέρω προστασίας της κτίσεως, δηλαδή το «φυλάσσειν.».²⁴ Το καθήκον λοιπόν για τη σωστή χρήση της κτίσεως, ταυτόχρονα, καθιστά τον άνθρωπο υπεύθυνο για την προστασία της.

Η ευθύνη αυτή αποτελεί τη βάση όλου του οικολογικού ζητήματος, όπως θα αναλυθεί και στη συνέχεια. Η απαγόρευση βρώσης καρπών εξ ενός δένδρου, φανερώνει τα όρια της κτιστής φύσης του ανθρώπου, ενώ η άρνηση υπακοής οδηγεί [\[1\]](#) [\[2\]](#) σε διατάραξη των σχέσεων του ανθρώπου όχι μόνον με το Θεόν αλλά και με την κτίση.[\[3\]](#)

Την απαγόρευση βρώσης των καρπών εκ του συγκεκριμένου δένδρου, μπορούμε να την κατανοήσουμε ως προειδοποίηση και προστασία του ανθρώπου από τα όσα θα ακολουθήσουν, αν συντελεσθεί η παρακοή και παραβιασθεί η κτιστή φύση. Εδώ, γίνεται διάκριση και καθορισμός της διαφοράς κτιστής φύσης και Άκτιστου.

Ο Αδάμ και η Εύα ως κτιστά δημιουργήματα εκ του Άκτιστου Θεού δεν είναι αυτόνομοι, δεν είναι σε θέση να θέτουν όρια – νόμους. Ο Θεός Δημιουργός είναι η οντολογική πραγματικότητα που θέτει τους νόμους. Εκείνοι ως κτιστά δημιουργήματα έχουν λάβει ως δώρο το «αυτεξούσιο». Έχουν το χάρισμα να μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα και αβίαστα για τον εαυτό τους. Έλλειψη σωστής χρήσης του αυτεξουσίου προκαλεί διάσπαση και διάσταση σχέσεων.

Η διατήρηση της αυθεντικότητας της ανθρώπινης ύπαρξης απέναντι στο φυσικό περιβάλλον της, όπως επισημαίνει ο καθηγητής Σ. Μπαλατσούκας, είναι ανέκαθεν το βασικό πρόβλημα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Η εντολή που στον άνθρωπο δόθηκε από τον Θεό τον καθοδηγεί στο: «και ευλόγησεν αυτούς ό Θεός, λέγων – αυξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την γην και κατακυριεύσατε αυτής και άρχετε των ιχθύων της θαλάσσης και των πετεινών του ουρανού και πάντων των κτηνών και πάσης της γης και πάντων των ερπετών των ερπόντων επί της γης» (Γεν. 1,28), για να συμπληρώσει το «Καί έλαβε Κύριος ό Θεός τον άνθρωπον, άν έπλασε, καί έθετο αυτόν έν τφ παραδείσφ της τρυφής, έργάζεσθαι αυτόν καί φυλάσσειν» (Γεν. 2,15) θέτοντας τον τρόπο χρήσεως των υλικών αγαθών εκ μέρους του ανθρώπου: «και ενετείλατο Κύριος ό Θεός τω Αδάμ λέγων από παντός ξύλου του εν τω παραδείσω βρώσει < φαγή, από δε του ξύλου του γινώσκειν καλόν και πονηρόν, ού φάγεσθε απ' αυτού· ή δ ' άν ήμέρη φάγητε απ' αυτού, θανάτω αποθανείσθε» (Γεν. 2,16-17).

Είναι προφανές ότι με τις νουθεσίες αυτές τίθενται οι αρχές της νηστείας και της λιτότητας, καθορίζοντας το πώς στον παράδεισο η ζωή είναι ασκητική, καθώς χαρακτηρίζεται από την ολιγοδεία, την ολιγάρκεια και την αυτάρκεια, την υπέρβαση δηλαδή της πλεονεξίας.^[4]

^[1] Μαράς, 2008, σ. 147.

^[2] Κεσελόπουλος, 1992, σ. 84.

^[3] Μαράς, 2008, σ. 148.

^[4] Μπαλατσούκας, 1996, σ. 71.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Αρχή της Αειφορίας και Ορθόδοξο ήθος: Μία νέα προοπτική στην οικολογική ηθική», του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΡ. ΤΣΟΥΡΑΠΑ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Χρήστο Τερέζη και αξιολογητές τους Νικόλαο Κόϊο και Βασίλειο Φανάρα.